

Zeughouder bepaalt productiviteit van het bedrijf

Peter Roelofs en **Gé Backus, PV; Jeroen van Driel, AH Den Bosch**

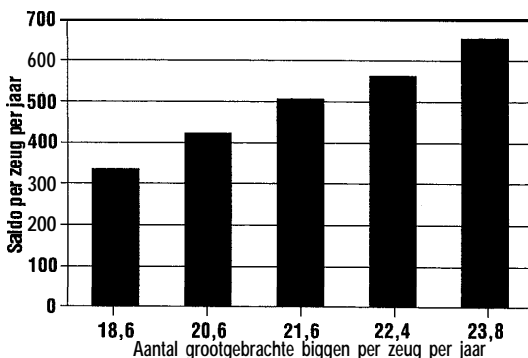
De technische resultaten van vermeerderingsbedrijven worden meer beïnvloed door de varkenshouder zelf dan door de inrichting van zijn stallen. Het is niet mogelijk een algemeen geldend protocol op te stellen dat leidt tot betere technische resultaten. Varkenshouders die de beste resultaten realiseren zijn voortdurend bezig met het verbeteren van hun bedrijfsvoering en bedrijfsuitrusting.

Hoewel de arbeidskosten en de investeringskosten niet in het saldo worden verrekend is het saldo een veel gebruikte maat voor het inkomen. Op vermeerderingsbedrijven is het saldo per zeug per jaar hoger naarmate de productiviteit hoger is. In figuur 1 (gebaseerd op de Kengetallenspiegel van Siva-producten b.a., 1995) zijn ruim 800 bedrijven op basis van het aantal grootgebrachte biggen per zeug per jaar ingedeeld in vijf even grote klassen. De rechter staaf heeft betrekking op de klasse met de meest productieve bedrijven. Het gemiddelde van deze klasse is ruim 23 grootgebrachte biggen per zeug per jaar. Uit figuur 1 blijkt dat in 1994 het saldo per zeug toenam met ruim 60 gulden per extra grootgebrachte big per zeug per jaar.

De TEA-cijfers over 1994 (Westerlaken, 1995) laten zien dat er een zeer grote variatie is in de technische resultaten van vermeerderingsbedrijven. In 1994 bracht 15% van de aan TEA deelnemende varkenshouders minder dan 19,8 biggen per zeug per jaar groot, terwijl 16% van hen meer dan 23,4 biggen grootbracht. Blijkbaar kan op veel bedrijven de productiviteit sterk verbeterd worden. Dat dit

niet altijd gebeurt kan komen doordat de varkenshouder er niet veel behoefte aan heeft of doordat hij niet precies weet wat hij daarvoor moet doen. Veel (oudere) varkenshouders die bezig zijn hun bedrijf af te bouwen streven niet meer naar het hoogst mogelijke saldo per zeug. Op bedrijven waar het arbeidsaanbod gering is zal eerder worden gestreefd naar het hoogste saldo per uur dan naar het hoogste saldo per zeug. Zowel voor varkenshouders die streven naar een hoger saldo per zeug als voor hen die streven naar een hoger saldo per uur is onderzoek uitgevoerd naar kenmerken die de productiviteit van vermeerderingsbedrijven beïnvloeden.

Het doel van het onderzoek was het vaststellen van de invloed van bedrijfsvoering en bedrijfsuitrusting op de productiviteit van zeugen. Hiertoe zijn de bedrijfsvoering en de bedrijfsuitrusting van twee hoog productieve zeugenbedrijven uitvoerig beschreven (Van Driel, 1994). Vervolgens is er een literatuuronderzoek uitgevoerd naar methoden om de productiviteit te verhogen. Tenslotte zijn de ervaringen op de twee hoog productieve bedrijven vergeleken met de resultaten van het literatuuronderzoek

Figuur 1: Invloed van de productiviteit op het saldo van vermeerderingsbedrijven

Uit het onderzoek blijkt dat er veel manieren zijn om de productie te verhogen. In het proefverslag is een groot aantal mogelijkheden beschreven. Het blijkt niet mogelijk te zijn een draaiboek op te stellen voor de opzet van een hoog productief bedrijf, omdat een varkensbedrijf niet "hoog productief" wordt door een reeks concrete aanpassingen door te voeren. Voor elk bedrijf is een ander pakket maatregelen nodig, dat onder andere afhankelijk is van de inrichting van het bedrijf, van de zeugenstapel en van de instelling en de ambities van de varkenshouder.

De belangrijkste overeenkomst tussen beide “hoog productieve” varkenshouders is hun voortdurende streven naar verbetering. Steeds kijken ze kritisch naar hun bedrijf om na te gaan wat er verbeterd kan worden. De aandacht is daarbij vooral gericht op de dekstal en op de kraamafdelingen. Ook zijn ze voortdurend “iets aan het uitproberen”. Een maatregel die nu wordt uitgevoerd kan over een half jaar weer vervangen zijn door iets anders.

Doelgericht controleren

Om op een efficiënte manier kritisch te kijken naar het eigen bedrijf moet controle doelgericht worden uitgevoerd. Het beginpunt bij de doelgerichte controle is het overzicht van technische kengetallen uit het management-informatie systeem of een geconstateerde afwijking aan de dieren (zie figuur 2).

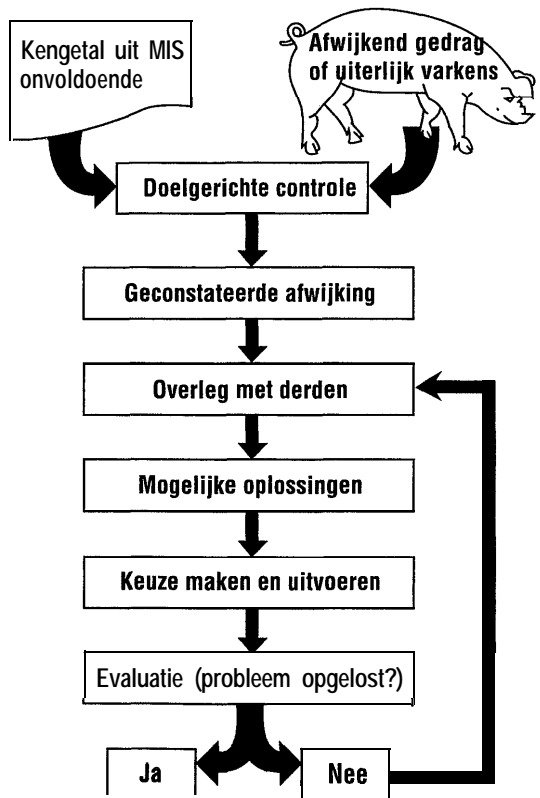
Als uit het overzicht van kengetallen of tijdens de dagelijkse diercontrole blijkt dat er iets mis is, is specifieke controle nodig om precies vast te stellen wat de afwijking is. In overleg met derden (zoals de dierenarts, de voerleverancier en de voorlichter) wordt naar mogelijke oorzaken gezocht en kunnen oplossingen worden aangedragen. Mede op basis van de adviezen bepaalt de varkenshouder welke aanpassingen hij zal doorvoeren. Ook daarna blijft specifieke controle nodig om te evalueren of de situatie verbetert. Mogelijk is het probleem opgelost. Zo niet, dan begint de cyclus opnieuw door te overleggen over nieuwe mogelijke oorzaken en oplossingen.

Bedrijfsuitrusting

De varkenshouder heeft meer invloed op de technische resultaten dan de bedrijfsuitrusting, maar dat betekent niet dat de bedrijfsuitrusting onbelangrijk is. De bedrijfsuitrusting vormt de basis voor goede resultaten, die de varkenshouder nog moet waarmaken. Sommige varkenshouders kunnen “gebreken” in de bedrijfsuitrusting compenseren, terwijl anderen zelfs op het meest moderne bedrijf niet hoog productief zullen worden. Eén van de hoog productieve varkenshouders uit het onderzoek realiseert op een wat ouder bedrijf zeer goede resultaten. Met betrekking tot de huisvesting is de inrichting van

de kraam- en de biggenopfokafdelingen het belangrijkste. In de kraamhokken gaat het hoofdzakelijk om de vloeren. Beide hoog productieve varkenshouders hebben vooral aan de vloeruitvoering in de kraamafdeling veel aandacht besteed. Volgens literatuur geeft een volledig gecoate roostervloer met een rubberen mat als biggennest de beste resultaten, omdat de biggen dan niet teveel afkoelen. Door een werpmatje te gebruiken kan de sterfte onder de pasgeboren biggen worden beperkt en een goed biggennest, eventueel in combinatie met een biggenlamp, helpt de biggen de eerste dagen door.

De technische resultaten van gespeende biggen zijn het beste in kraamopfokhokken, maar deze zijn duurder dan biggenopfokhokken. Volgens literatuur voldoen in speciale biggenopfokafdelingen batterijen het best en zijn grondhokken met vloerverwarming een goed alternatief ■

Figuur 2: Het proces van constateren van een afwijking tot het oplossen en evalueren ervan.